

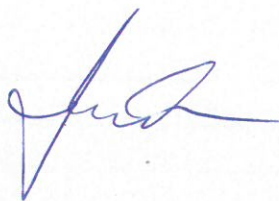
2019

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o činnosti a hospodaření

Ředitel ÚAPPSZČ, v. v. i.:

Mgr. Petr Lissek

Radou instituce schválena dne:

Předseda Rady instituce:

Mgr. Jan Blažek

Dozorčí radou projednána dne:

Předseda Dozorčí rady:

Mgr. Petr Čech

Zpracována:

7. 5. 2020

Zpracovali:

Mgr. Petr Lissek

Ing. Hana Urbanová

Ústav archeologické památkové péče
severozápadních Čech, v. v. i.

Jana Žižky 835, 43401 Most

IČO: 47325011

Obsah

Vychází z doporučení hromadného dopisu předsedy AV ČR 6084/SPO/08 z 5. března 2008.

I. Orgány a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.	1
I.1. Výchozí složení orgánů pracoviště	1
I.2. Změny ve složení orgánů	1
I.3. Informace o činnosti orgánů	2
I.4. Informace o změnách zřizovací listiny	2
I.5. Organizační a personální struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.	2
II. Hodnocení hlavní činnosti	4
II.1. Obecné vymezení činnosti a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.	4
II.2. Výzkumná koncepce instituce a grantové projekty	4
II.3. Hlavní výsledky a výstupy činnosti v roce 2019	4
II.4. Publikační činnost ÚAPPSZČ, v. v. i.	6
II.5. Vědecké a dozorčí rady (kromě ÚAPPSZČ, v. v. i.)	7
II.6. Zpracování a šíření vědeckých informací	7
II.7. Památková péče v ÚAPPSZČ	7
II.8. Pedagogická činnost	7
II.9. Organizace konferencí a účast na konferencích	7
II.10. Mezinárodní projekty a spolupráce	8
Projekt výzkumu pohřebiště z doby římské v Nezabylicích (okr. Chomutov)	8
Projektová spolupráce s Přírodovědnou univerzitou ve Wroclawi	8
Projekt: Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity	8
II.11. Popularizační činnost	9
Archeologové v médiích:	9
Realizované přednášky v roce 2019	10
Realizované výstavy v roce 2019	11
III. Hodnocení další a jiné činnosti	12
IV. Informace o vedení účetnictví	12
V. Finanční informace	12
VI. Předpokládaný vývoj činnosti ÚAPPSZČ, v. v. i.	12
VII. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje	13
VIII. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí	13
IX. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů	13
Příloha č. 1 Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na léta 2015 – 2019	
Příloha č. 2 Zpráva nezávislého auditora za rok 2019	

I. Orgány a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

I.1. Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitel pracoviště

Rada Ústeckého kraje usnesením č. 047/13R/2017 ze dne 3. 5. 2017 dle ustanovení § 59 Odst. 1 písm. i) Zákona č. 129/2000 Sb., O krajích (krajské Zřízení), ve Znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 15 písm. h) a § 17 Odst. 2 Zákona č. 341/2005 Sb., O veřejných výzkumných institucích, ve Znění pozdějších předpisů, na návrh Rady instituce na základě výběrového řízení, jmenovala Mgr. Petra Lisska ředitelem ÚAPPSZČ, a to na období od 1. června 2017 do 31. května 2022.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Volba Rady instituce proběhla 10. ledna 2017.

interní členové:

Mgr. Jan Blažek, *předseda*

Mgr. Petr Lissek

MUDr. et. Bc. Kryštof Derner

Mgr. Marek Půlpán

externí členové:

prof. PhDr. Jan Kláště, Csc. (FFUK Praha, Ústav pro archeologii)

PhDr. Petr Holodňák (Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci)

PhDr. Ing. Lubor Smejtek, Ph.D. (ÚAPP stř. Čech, v. v. i.)

Tajemnice: Mgr. Daniela Franková.

Dozorčí rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Dozorčí rada v níže uvedeném složení pracovala od 1. března 2017:

Mgr. Petr Čech, *předseda*

Mgr. Michal Ernée Ph.D.

Mgr. Michal Soukup

Ing. Bc. Simona Marešová

Jitka Sachetová

Tajemnice: Ing. Hana Urbanová.

I.2. Změny ve složení orgánů

Během roku 2019 došlo pouze ke změně ve složení Dozorčí rady ÚAPPSZČ, v. v. i.

Ředitel ÚAPPSZČ, v. v. i.

Beze změn.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Beze změn

Dozorčí rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Usnesením Rady Ústeckého kraje č. 042/71R2019 ze dne 19. 6. 2019 došlo ke změně členů Dozorčí rady Ústavu – na místo Ing. Simony Marešové byl jmenován PhDr. Adam Šrejber, Ph.D.

I.3. Informace o činnosti orgánů

Ředitel

Od 1. června 2017 ředitel Mgr. Petr Lissek jmenoval jednoho svého zástupce – Mgr. Jana Blažka, který jej zastupuje v době dlouhodobé nepřítomnosti ve všech věcech s výjimkou pracovněprávních vztahů.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Zasedala v roce 2019 ve dnech 24. 6. 2019, 19. – 30. 9. 2019 (per rollam) a 12. 12. 2019 a na zasedáních se projednala např. tato témata:

Výroční zpráva 2018

Zpráva nezávislého auditora 2018

Rozpočet 2020

Střednědobý výhled rozpočtu na 2021 a 2022

Hlavní úkoly 2020

Připravované a již běžící projekty Ústavu

Konzervace archeologických nálezů

Nedostatek úložných prostor

Dozorčí rada

V období od 1. ledna do 31. prosince 2019 se uskutečnila dvě zasedání dozorčí rady a jedno doplňkové formou per rollam. Zasedání se konala dne 6. června 2019 a 29. 11. 2019. Jednání per rollam proběhlo ve dnech 13. 6. – 18. 6. 2019. Všechna zasedání se uskutečnila v řádném termínu, obou se zúčastnili všichni členové a jako host se jich účastnil i ředitel Ústavu Mgr. Petr Lissek. Na zasedáních se projednala především tato témata:

Výroční zpráva 2018

Zpráva nezávislého auditora 2018

Rozpočet 2020

Střednědobý výhled rozpočtu na 2021 a 2022

Hlavní úkoly 2020

I.4. Informace o změnách zřizovací listiny

V roce 2019 beze změny.

Zřizovací listina ÚAPPSZČ byla vydána Ústeckým krajem 19. dubna 2006 s platností od 1. ledna 2007 (na základě rozhodnutí Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 24/11Z/2006). Úplné znění zřizovací listiny (Usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 26/13Z/2010, ze dne 31. března 2010), včetně všech vydaných dodatků, je od března 2010 k dispozici v Rejstříku veřejných výzkumných institucí na <http://rvvi.msmt.cz>.

I.5. Organizační a personální struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

Organizační struktura

Po nástupu do své funkce 1. června 2017 jmenoval ředitel Mgr. Petr Lissek jednoho svého zástupce – Mgr. Jana Blažka, který jej zastupuje v době dlouhodobé nepřítomnosti ve všech věcech s výjimkou pracovněprávních vztahů.

Výzkumnou činnost pracoviště uskutečňují odborní zaměstnanci pracoviště.

Infrastrukturu pracoviště a výzkumu a další společné činnosti zabezpečuje:

- a) Administrátor/administrátorka zajišťující: administrativní podporu ředitele, administraci institucionální podpory poskytnuté zřizovatelem, administraci projektů, do kterých je Ústav zapojen; komunikaci s externí účetní firmou, oběh účetních dokladů, vyřízení denní agendy podniku (vyřizování pošty, emailů, telefonátů, přidělování jednacích čísel), spisovou službu, agendu objednávek služeb a nákupů, vedení příručního skladu potřeb, inventarizaci majetku, evidence stavu publikací, přípravu podkladů pro fakturaci; hospodaření se SF.
- b) Personálně ekonomický referent/referentka, zajišťující personální agendu, mzdovou agendu, styk s příslušnými státními institucemi (finanční úřady, správa sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny atd.), evidenci docházky a další agendu spojenou s ekonomikou a personálními záležitostmi instituce).
- c) Technicko-provozní referent/referentka, zajišťující údržbu budov, autoparku, evidenci autoprovozu a technické zabezpečení terénních výzkumů.
- d) Odborní pracovníci s delegovanou pravomocí, či s pracovní náplní, kde je vymezena kompetence ke komunikaci se státní správou a investory v oblasti výkonu archeologické památkové péče, k vedení archivu nálezových zpráv a k archivaci získaných dat a jejich trvalému uložení, k vedení laboratorních a dokumentačních prací.

Profesní struktura

V roce 2019 zaměstnával ÚAPPSZČ průběžně 26 pracovníků; 3 zaměstnankyně byly na MD nebo RD. Celkové kapacity 26 pracovníků (tedy bez MD a RD) činily 27,1 pracovních úvazků.

Z celkového počtu 26 zaměstnanců je 11 odborných pracovníků nebo vysokoškolských pracovníků ve výzkumu (9 archeologů a 1 přírodovědec – antropolog), 1 ředitel organizace, 2 administrativní pracovníce, 3 dokumentátoři a 2 technici na archeologickém výzkumu; ostatní tvoří technické a dokumentační složky pracoviště (4 pracovníce laboratoře, 2 kresliči, 1 geodet, 1 řidič).

Akademické tituly, vědecké a pedagogické hodnosti

Mezi odbornými pracovníky ÚAPPSZČ bylo ke konci roku 2019 následující rozdělení akademických titulů:

Mgr. (7), PhDr. (2), RNDr. (1), Bc. (1).

V roce 2018 nebyli mezi zaměstnanci nositelé vědeckých a pedagogických hodností.

II. Hodnocení hlavní činnosti

II.1. Obecné vymezení činnosti a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

Hlavní činností ÚAPPSZČ je **vědecký výzkum** (terénní i teoretický) v oblasti archeologie a návazných oborů; zpracování a šíření vědeckých informací v daných oborech; působení v rámci dílčích segmentů archeologické památkové péče a pedagogická činnost. Vědecký výzkum ÚAPPSZČ se zabývá obdobím pravěku až středověku, příp. novověku. Svou činností ÚAPPSZČ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů, od terénního výzkumu přes analýzu artefaktů a ekofaktů až po zobecňující modely minulých společností.

Terénní výzkum ÚAPPSZČ provádí zpravidla na území Ústeckého kraje, podle potřeby však stávající dohoda o podmínkách provádění archeologického výzkumu umožňuje působení i na území Karlovarského kraje. V terénním výzkumu uplatňuje jak metody archeologického odkryvu, tak nedestruktivní postupy (např. letecké snímkování, povrchový průzkum). Pro výzkum pramenů v terénu i mimo terénní kontext disponuje ÚAPPSZČ dostatečným technickým i personálním vybavením.

II.2. Výzkumná koncepce instituce a grantové projekty

Vědecký výzkum v ÚAPPSZČ byl také v roce 2019 financován především z prostředků Institucionální podpory Ústeckého kraje a dále z prostředků získaných na projekty z národních a evropských zdrojů. Institucionální podpora Ústeckého kraje byla poskytnuta v roce 2019 na základě Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., která byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 25. 6. 2014 č. 192/17Z/2014 a je přílohou č. 1 této výroční zprávy.

II.3. Hlavní výsledky a výstupy činnosti v roce 2019

Celkem bylo v roce 2019 pracovníky instituce publikováno 13 původních vědeckých prací, včetně dvou monografií, viz kapitola II. 4. V roce 2019 byly realizovány všechny níže uvedené Hlavní úkoly instituce financované z institucionální podpory vědy a výzkumu ústeckého kraje. Kontrola plnění úkolů byla provedena ve dvou dnech: 13. 12. 2019 věcná část - PhDr. Petr Novák Csc., 7. 1. 2020 kontrola existence výsledků v systému RIV - Ing. Denisa Krobová.

- 1) II. etapa laboratorního zpracování velkých výzkumů z městského jádra v Ústí nad Labem (Palác Zdar, Falk a Hocke, Blok 024), řešitel: Ing. Petra Holajová, Mgr. Petr Lissek.
- 2) Zpracování terénních výsledků záchranného archeologického výzkumu pohřebiště ze starší doby římské, eneolitu a střední doby bronzové v Nezabylicích (okr. Chomutov), sezóna 2017, řešitel: Mgr. Marek Půlpán, výstup: NZ.
- 3) Zpracování antropologického materiálu z pohřebiště v Nezabylicích (okr. Chomutov) -kostrový hrob kultury se šňůrovou keramikou, kostrový hrob ze starší doby římské, řešitel: RNDr. Jana Kuljavceva - Hlavová, výstup: NZ.
- 4) Digitalizace a archivace stavebně historických průzkumů ze Starého města Mostu, řešitel: Pavel Kuljavcev.
- 5) Digitalizace a archivace primárních dat záchranných archeologických výzkumů realizovaných ve starém Mostě, řešitelé: Mgr. Jan Blažek, Jiří Šály.

- 6) Zpracování terénních výsledků a antropologického materiálu ZAV v k. ú. Lovosice, Sifejovická ul. (4 kostrové hroby z doby stěhování národů), řešitelé: Mgr. Marek Půlpán, RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová, výstup: NZ.
- 7) Zpracování výsledků badatelského „záchranného“ archeologického výzkumu polního opevnění z doby třicetileté války na k. ú. Přísečnice, řešitel: Mgr. Milan Sýkora, výstup: NZ a publikace odborného textu.
- 8) Zpracování výsledků badatelského „záchranného“ archeologického výzkumu obléhacího tábora z období husitských válek u hradu Kostomlaty pod Milešovkou, výstup: NZ a publikace odborného textu ve sborníku *Castellogica Bohemica*.
- 9) Křečov hrad (okr. Louny). Zpracování výsledků záchranného archeologického výzkumu realizovaného v rámci zajišťovacích prací zdív hradní zříceniny, řešitel: PhDr. Vojtěch Peksa.
- 10) Rekonzervace skleněných archeologických nálezů ze záchranných výzkumů starého města Mostu, řešitel: PhDr. Eva Černá.

Zprávy pro investory a nálezové zprávy:

- Předstihový ZAV v předpolí Dołu Bílina – Usedlost č. p. 55, k. ú. Libkovice, okr. Most, za rok 2018 – sonda 132; čj. 2042/19
- Předstihový ZAV v předpolí Dolu Bílina – Kostel sv. Michaela a kostelní hřbitov, v k. ú. Libkovice, okr. Most za rok 2019; čj. 2057/19
- Předstihový ZAV v předpolí dolu Bílina – Usedlost č. p. 52, 53, 54, 55, k.ú. Libkovice, okr. Most za rok 2018 – sonda 132, 140, 141; čj. 2043/19
- Předstihový ZAV v předpolí Dolu Bílina – sonda 135, k. ú. Libkovice, okr. Most, rok 2019; čj. 2058/19
- Lovosice okr. Litoměřice – ZAV 2016 – Trať Sifejovická ul. a navazující úsek silnice č. 247 (akce: Rekonstrukce VTL plynovodu RWE GasNet, s.r.o. v úseku Lovosice město); čj. 39/18
- Badatelský výzkum obléhacího tábora u hradu Kostomlaty; čj. 2059/19
- Badatelský výzkum polního opevnění u Přísečnice; čj. 2060/19
- Nezabylice, okr. Chomutov – ZAV v roce 2017 na ppč. 1289; čj. 1891/19
- ZAV v prostoru bývalých Hořan na Mostecku – etapa 2018; čj. 2061/19
- Předstihový ZAV v předpolí Dolu Bílina – Usedlost č. Předstihový p. 55, k.ú. Libkovice, okr. Most, za rok 2019 – sonda 132; čj. 2062/19
- ZAV formou dozoru Pila Štětí – Sägewerk Štětí; čj. 1825/19
- ZAV Chomutov, ulice Čelakovského/Mostecká (stavba: rekonstrukce kanalizace); čj. 1919/18
- Zjišťovací AV – Chomutov, ulice Palackého (stavba: Chomutovka – oprava LB zdi); čj. 1731/19
- ZAV při odvodnění Špitálského předměstí v Kadani r. 2019; čj. 1989/19
- ZAV na břehu Nechranické přehrady, ppč. 1200/1 (k. ú. Březno u Chomutova); čj. 305/19
- ZAV při sondáži v parkánu: úsek 1 a 2 (východní obvod města), 2019; čj. 1990/19
- Nálezová zpráva o náhodném detektorovém nálezů přilby v Želeticích, k. ú. Litoměřice; čj. 2063/19
- Předstihový ZAV v předpolí Dołu Bílina, k.ú. Libkovice, 2019, trať: U Cihelny – Polykulturní sídliště z mladší doby kamenné a doby bronzové; čj. 1730/19

II.4. Publikační činnost ÚAPPSZČ, v. v. i.

1. Monografie

Derner, K. a kolektiv: Středověké hornictví a hutnictví na Přísečnicku ve středním Krušnohoří. *Mittelalterlicher Bergbau und Hüttenwesen in der Region Preßnitz im mittleren Erzgebirge. Veröffentlichungen des Landesamtes für Archäologie Sachsen, Band 68, ArchaeoMontan5.* Herausgegeben von Regina Smolnik. Dresden 2019. ISBN (CZ) 978-80-86531-19-9. (tisk 2018, naskladněno 2019)

Matoušek, V. - **Sýkora, M.** (eds.): *Válečné události 17. - 19. století z interdisciplinární perspektivy.* Vydání první Praha, 2018. ISBN:978-80-7476-155-3; 978-80-7571-034-5; 978-80-86531-21-2. (naskladněno 2019)

2. Práce jednotlivých odborných pracovníků publikované v rozličných periodikách (viz databáze RIV na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR):

Kostka, M. - **Bílková, J.**: Pohřebiště bylanské kultury v Praze-Ďáblicích. In: *Archaeologica Pragensia: archeologický sborník Muzea hlavního města Prahy.* Praha: Muzeum hlavního města Prahy Sv. 24, (2018), s. 311-362.

Crkal, J.: Zakládací listina kostela Nanebevzetí Panny Marie v Nové Vsi u Hory Sv. Šebestiána z roku 1313 a počátky vsi. *Památky, příroda, život.* Přeložil Kryštof Derner. 2019, 51, 97-106. ISSN 0231-5076.

Crkal, J. – Sýkora, M.: Přísečnické šance z třicetileté války. In: *Válečné události 17. - 19. století z interdisciplinární perspektivy / Praha: Togga, 2018, 55-92.*

Černá, E. - Vepřeková, J. - Křížová, Š.: Středověké sklo z Pražského hradu, ze studny na Jiřském náměstí. In: *Profil archeologie středověku: studie věnované Janu Frolíkovi / Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., 2018, 49-73.*

Derner, K. – Crkal, J. – Hrubý, P. – Milo, P.: Architektura hornických sídlišť na sklonku přemyslovské doby. *Archaeologia historica.* 2019, roč. 44, č. 2, s. 887-923.

Derner, K. – Hrubý, P. – Malina, O. – Večeřa, J.: Hornické revíry vrcholného středověku a raného novověku ve srovnávacím pohledu *Archaeologia historica.* 2019, roč. 44, č. 2, s. 925-947.

Hrubý, P. - **Derner, K. - Skořepová, M.:** Středověké hornické komunity v období Přemyslovců. In: *Český časopis historický = The Czech Historical Review* Praha: Historický ústav AV ČR Roč. 117, č. 4 (2019), 873-905.

Lissek, P.: Nález kamenné sekery ve Varnsdorfu. In: *Děčínské vlastivědné zprávy LXXIV. OM Děčín 2019, 53-54.*

Peksa, V.: Středověká keramika středního Poohří. In: *Sborník k poctě Milanu Zápotockému / Ústí nad Labem: Muzeum města Ústí nad Labem; Teplice : Regionální muzeum v Teplicích ; Roudnice nad Labem : Podřípské muzeum Roudnice nad Labem, (2019), 139-198.*

Půlpán, M. - Reszczyńska, A. - Křivánek, R.: Přínos nedestruktivních průzkumů pro poznání dílčích struktur polykulturního funerálního areálu v Nezabylicích, okr. Chomutov. Marek Půlpán, Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska, Roman Křivánek. In: *Archeologie ve středních Čechách / Praha: Ústav archeologické památkové péče středních Čech Roč. 22, č. 2 (2018), s. 645-654.*

Sýkora, M. 2019: Hrad Ronov nad Sázavou v kontextu opevněných sídel doby husitské. In: Z počátků husitské revoluce: k výročí svěcení husitských kněží na Lipnici v roce 1417 / Brno: Matice moravská, 2019, 310-339.

PhDr. Eva Černá recenzovala dva odborné články: do periodika „Studia mediaevalia bohemica“ článek Středověké sklo z Prahy, Žďárská, A. a do periodika „Slaskie Sprawozdania Archeologiczne“ článek Późnosredniowieczne naczynia szklane z Legnicy w swietle badan interdyscyplinarnych.

II.5. Vědecké a dozorčí rady (kromě ÚAPPSZČ, v. v. i.)

Zaměstnanci ÚAPPSZČ, v. v. i. nezasedají v dozorčích nebo vědeckých radách jiných institucí.

II.6. Zpracování a šíření vědeckých informací

ÚAPPSZČ vytváří a spravuje největší oborovou knihovnu v Ústeckém kraji (spíše regionálně zaměřenou), která je otevřena všem odborníkům a studentům archeologie a příbuzných oborů. ÚAPPSZČ dále spravuje archiv terénní dokumentace pro území severozápadních Čech a zpřístupňuje jeho obsah veřejnosti formou prezenčního studia. Práce na postupné digitalizaci archivu terénní dokumentace (map, plánů) průběžně pokračují ve spolupráci s Digitalizačním centrem Ústeckého kraje. V roce 2019 pokračoval projekt digitalizace nálezových zpráv a hlášení ve spolupráci Archeologickým ústavem AV ČR Praha, v. v. i. jehož cílem je zpřístupnění těchto dat v rámci informačního systému Archeologická mapa České republiky.

II.7. Památková péče v ÚAPPSZČ

ÚAPPSZČ se podílí na památkové ochraně archeologických pramenů jako součásti národního kulturního dědictví, a to v oblasti informační i praktické (záchranné archeologické výzkumy lokalit ohrožených výstavbou či těžbou).

Vlastními silami provedl ÚAPPSZČ v roce 2019 celkem 20 velkých záchranných archeologických výzkumů na náklady stavebníka desítky menších akcí. Celkem bylo realizováno cca 200 archeologických akcí, včetně dozorů staveb.

Mimoto se i nadále Ústav archeologické památkové péče, v. v. i. podílel spolu s Oblastním muzeem Chomutov na záchranném výzkumu významného žárového pohřebiště z doby římské v Nezabylicích, opětovně ve spolupráci s univerzitou v Rzeszowe.

Po celý rok pracovala tzv. záchranná služba, zaměstnávající 1–2 pracovníky dohledem nad stavebními akcemi ve vybraných regionech Ústeckého kraje.

Referát památkové péče ÚAPPSZČ poskytl v roce 2019 vyjádření k 1073 stavebním akcím či k územním řízením a několik desítek dalších položek předal jiným oprávněným organizacím.

II.8. Pedagogická činnost

Odborní pracovníci ÚAPPSZČ spolupracují s vysokými školami. ÚAPPSZČ poskytuje studentům přístup do své knihovny a archivu.

II.9. Organizace konferencí a účast na konferencích

Ve dnech 23. – 24. srpna 2019 organizovala PhDr. Eva Černá kolokvium Sklářské odborné skupiny při ČAS v Klatovech.

Odborní pracovníci ÚAPPSZČ, v. v. i. se prezentovali několika referáty či prezentacemi na tuzemských i zahraničních konferencích a pracovních setkáních.

- 26. 8. – 28. 8. The 4th International Symposium on Pottery and Glass OSTRAKON „Ceramics and glass as a source for research on the past“, Wrocław. Referát **PhDr. Evy Černé**: Sklo mosteckých měšťanů 13. – 15./16. století. Typologická i chemická klasifikace nálezů. – Glass of the Most burghers in the 13th-15th/16th century: typological and chemical classification of finds.
- 26. – 28. 9. 2019 XV. Protohistorická konference Archeologie Barbarů 2019, Jevíčko poster Hromadné žárové hroby z doby římské z Nezabylic, okr. Chomutov, Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska – **Marek Půlpán** – Lenka Ondráčková
- 10. 10. – 12. 10. 2019 – konference Stříbrná Jihlava: Bohdálék, P. – **Crkal, J.** – **Derner, K.** – **Lissek, P.** – Šrein, V.: Rudník Chvalata a ti druzí. Nové objevy železářských pracovišť 11. až počátku 13. století v Podkrušnohoří.
- 5. 11. 2019, Chomutov - Comotovia: **Crkal, J.** – **Derner, K.** – Gavenda, L. – Ollé, M. – Zahradník, P: Nové archeologické objevy ve františkánských kláštřech v Kadani.

II.10. Mezinárodní projekty a spolupráce

Projekt výzkumu pohřebiště z doby římské v Nezabylicích (okr. Chomutov)

V roce 2019 pokračoval projekt systematického výzkumu ohroženého pohřebiště z doby římské, zahájený v roce 2011 a zahrnující odkryv zcela unikátního pohřebiště z 1. a 2. století n. l. v severozápadních Čechách. Výzkum je realizován naší institucí ve spolupráci s Univerzitou v polském Rzesowě a Oblastním muzeem v Chomutově. Součástí projektu je každoroční studijní pobyt několika polských studentů archeologie a pracovní pobyt odborníků (archeologa a antropologa). Projekt je pravidelně podporován účelovými prostředky Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Ústeckého kraje. Vedoucí výzkumu: Jan Blažek (ÚAPPSZČ, v. v. i.), Lenka Ondráčková (Oblastní muzeum v Chomutově), Marek Půlpán (ÚAPPSZČ, v. v. i.), Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska (Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego).

Projektová spolupráce s Přírodovědnou univerzitou ve Wroclawi

V roce 2019 byl zahájen další projekt s týmem odborných pracovníků a studentů Katedry antropologie Přírodovědné univerzity ve Wroclavi, úzce podporovaný odbornými pracovníky Katedry archeologie Západočeské univerzity v Plzni. Hlavním cílem tohoto víceletého projektu je provedení záchranného archeologického výzkumu v předpolí Dolu Bílina zaměřeného na hřbitov při kostele sv. Michala v Libkovicích. Samozřejmou součástí tohoto projektu je provedení komplexního antropologického výzkumu velkého množství lidských ostatků uložených zde v časovém rámci od 13. století až po ukončení pohřbívání u tohoto kostela v polovině 19. století. Projekt zahrnuje praxi dvou desítek zahraničních studentů, kteří pod odborným vedením (Dr. Pawel Konczewski a kol.) a v úzké spolupráci s institucí (Mgr. Petr Lissek) řeší náročný úkol, který svým zadáním výrazně přesahuje kapacitní možnosti ÚAPPSZČ, v. v. i.

Projekt: Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity

Tento projekt z programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity republiky (NAKI II/2) je financován Ministerstvem kultury České republiky. Identifikační kód projektu: DG18P02OVV042. Příjemcem – koordinátorem je Národní památkový ústav, příjemcem je ÚAPPSZČ, v. v. i., řešitelem za instituci je Bc. Martin Volf.

Hlavním cílem projektu je zkoumat, poznat a definovat faktory, které formovaly proměnu středověkého venkovského kostela v následujících staletích. Rozpoznat, jakou roli v tomto procesu sehrál vlastník, patron, duchovní správce, osobní ambice zúčastněných aktérů, konfesní a národnostní změny, finanční situace záduší či geografická poloha. Ve snaze o komplexní obraz této problematiky byly zvoleny regiony, kde můžeme očekávat větší odlišnosti, tedy oblast příhraniční (okresy Děčín a Ústí nad Labem) a vnitrozemská (okresy Louny a Litoměřice). Poznání kostelů vychází jak z vlastního průzkumu stavby spojeného s podrobnou dokumentací, tak z dalších specializovaných průzkumů (archivního, dendrochronologického apod.). Avšak projekt nezůstává pouze na úrovni standardního stavebně-historického průzkumu, ale usiluje o poznávání objektu z širšího hlediska, které se pro jeho formování ukazuje jako stále podstatnější. Jsou proto zkoumány následné proměny středověkého kostela právě v souvislosti s identitou a individualitou konkrétního místa i odlišností duchovních tradic. Zajímá nás jak okolnosti přestavby s úplným či částečným zachováním původní architektury, tak důvody, které vedly k demolici středověkých kostelů a jejich nahrazení novostavbami. Získané informace budou vkládány do specializované mapy s odborným obsahem, která umožní tyto stavby navzájem porovnávat. Dalším výsledkem projektu, vedoucím k prezentaci a propagaci tohoto druhu kulturního dědictví, bude výstava spojená s vydáním kritického katalogu. Výzkum by měl rozšířit znalosti v problematice, jíž chybí komplexní pohled i větší množství relevantních sond pro severočeský region. Mnohé informace v současné době se zanikáním těchto staveb mizí, přestože právě kostel často bývá nejstarší stojící stavbou v dané lokalitě, a představuje tak jedinečný pramen historického poznání, nezbytného pro porozumění duchovní a kulturní identitě místa.

II.11. Popularizační činnost

Pracovníci ÚAPPSZČ realizovali samostatně nebo ve spolupráci s dalšími institucemi mnoho popularizačních akcí různých druhů. K hlavním popularizačním počínům roku 2019 počítáme zejména pravidelné informace o probíhajících či ukončených archeologických výzkumech v Ústeckém kraji, uveřejňované prostřednictvím regionálního a celostátního tisku, rozhlasu a televize. Rozvíjí se i spolupráce se základním a středním školstvím (i s mateřskými školami), vedoucí k většímu šíření poznatků o vlastním obsahu archeologické práce a zejména k péči o archeologické dědictví – exkurze tříd do našeho ústavu. Již v roce 2016 byla zprovozněna stránka naší instituce na sociální síti Facebook, která je veřejností velmi kladně přijímána a slouží k dobré prezentaci naší práce, k pozvání široké veřejnosti na akce, kterých je ústav autorem nebo spoluautorem a k představení celkové práce Ústavu.

2. 10. 2019 získal projekt Historie v terénu – Litvínovsko prestižní cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro v kategorii prezentace hodnot. Dlouholetým členem projektového týmu Historie v terénu, který pravidelně formou nápaditých reportáží zveřejňovaných na internetu prezentuje archeologické památky, je odborný pracovník instituce Mgr. Milan Sýkora.

Archeologové v médiích:

25. 4. 2019 Chomutovský deník: Ztracený kostel našli pod domem v Kadani, Kryštof Derner.

9. 7. 2019 ČT – Události v regionech: Archeologický nález na zahradě, Kryštof Derner.

27. 7. 2019 ČT - Vývoj obce Libkovic od začátku osídlení až po její zánik, reportáž České televize, Události.

Záchranný archeologický výzkum v Libkovicích 2019, reportáž v režii spolku Historie v terénu:

www.facebook.com/histerlitvinovsko/videos/979641805717091/UzpfSTE3MzlONDgzOTcyMDcwOToxMDQOMjg3MDE1OTQ5ODE2/

Realizované přednášky v roce 2019

9. 2. Mgr. Milan Sýkora, Hrady doby lucemburské. Přednáška v Českém Krumlově pro Kláštery Český Krumlov.
14. 2. MUDr. et Mgr. Kryštof Derner v refektáři Františkánského kláštera v Kadani: Nové poznatky o starém opevnění.
20. 2. Mgr. Milan Sýkora, Hrady a tvrze na Mostecku. Přednáška v Chudeříně pro chudeřinský klub amatérských historiků.
28. 2. Mgr. Milan Sýkora, Pyšná sídla mocných ve víru bouřlivého 15. století. Přednáška v Králově Dvoře pro MěÚ Králův Dvůr
19. 3. Mgr. Milan Sýkora, Hrady a tvrze na Mostecku. Přednáška v Horním Jiřetíně pro Obecní úřad.
29. 3. Mgr. Petr Lissek a kol. : Archeologické výzkumy v předpolí Dolu Bílina v letech 2016 – 2019, pracovní seminář na Statním zámku Duchcov, pořadatel: Severočeské Doly, a. s.
10. 4. Mgr. Milan Sýkora, Hrady doby husitské. Přednáška v Berouně pro Knihovnu.
12. 4. RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová, exkurze a přednáška antropologie pro Gymnázium Most
4. 5. PhDr. Vojtěch Peksa, vrch Rubín u Podbořan, akce Beltain 2019 – přednáška o lokalitě pro návštěvníky
24. 5. PhDr. Vojtěch Peksa, Noc kostelů 2019, kostel sv. Jakuba Většího ve Vroutku – přednáška pro veřejnost
22. 5. RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová, Školení pro PČR Ústí nad Labem v Muzeu Ústí nad Labem
26. 5. PhDr. Vojtěch Peksa, exkurze v okolí Očihova na Podbořansku, ve spolupráci s projektem Místa zblízka
10. 6. Mgr. Milan Sýkora, Přisečnické šance. Přednáška na konferenci v Prachaticích, věnované novověkému vojenství
22. 6. Mgr. Milan Sýkora, Hrady severozápadních Čech. Přednáška na hradě Kostomiaty pro Historii v terénu
23. 7. RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová, Exkurze a přednáška antropologie – Příměstský tábor Pračlovíček
17. 8. PhDr. Vojtěch Peksa, exkurze pro veřejnost na archeologickém výzkumu na Vlčí hoře u Bílence
5. 9. Mgr. Milan Sýkora, Život v husitských Čechách. Přednáška v Berouně pro Knihovnu.
10. 9. Mgr. Milan Sýkora, Hrady doby husitské. Přednáška na konferenci Archeologie konfliktů v Hradci Králové
19. 9. Mgr. Milan Sýkora, Život v husitských Čechách. Přednáška v Letech u Prahy pro Letovskou akademii.
21. 9. Mgr. Milan Sýkora, Hrad Kamýk. Přednáška v Kamýku pro Obecní úřad.
26. 9. RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová a MUDr. et Mgr. Kryštof Derner, vernisáž a komentovaná prohlídka k výstavě Smrtí to nekončí v Městském muzeu v Žatci
11. 10. Mgr. Milan Sýkora, Hrad Žerotín. Přednáška na konferenci Poohří v Lounech.
17. 10. Mgr. Milan Sýkora, Litoměřické vrcholně středověké hrady. Přednáška v Litoměřicích pro muzeum.
26. 10. Mgr. Milan Sýkora, Hrady severozápadních Čech. Přednáška v mosteckém muzeu pro plastické modeláře.
1. 11. Mgr. Milan Sýkora, Hrad Žerotín. Přednáška na konferenci Castellologica bohemika na Křivoklátě.
7. 11. Mgr. Milan Sýkora, 3D rekonstrukce hradů. Přednáška ve Velešíně pro Hrady na Malši.
8. 11. Mgr. Milan Sýkora, 3D rekonstrukce hradů. Přednáška v Kaplici pro Hrady na Malši.
9. 11. Mgr. Milan Sýkora, 3D rekonstrukce hradů. Přednáška v Trhových Svinech pro Hrady na Malši.
20. 11. PhDr. Vojtěch Peksa, přednáška pro posluchače Univerzity třetího věku při Regionálním muzeu K. A. Polánka v Žatci o archeologických výzkumech na hradištích Rubín a Vlčí hora

6. 12., 9. 12. RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová, exkurze a přednáška antropologie v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělání „Rozvíjíme zkušenosti“ – Střední odborná škola Litvínov – Hamr –

Realizované výstavy v roce 2019

Stálá expozice v čp. 69 v Kadani k archeologii zaniklého minoritského kláštera v Kadani. Libreto: Kryštof Derner. Realizace: K. Derner, Rita Totzauerová. S finanční podporou města Kadaň.

PhDr. Eva Černá spolupracovala na tvorbě historické expozice v Ústí nad Labem „Naši Němci“, jejíž realizaci zajišťuje obecně prospěšná společnost Collegium Bohemicum.

26. 9. 2019 Proběhla v Městském muzeu v Žatci vernisáž výstavy „Smrtí to nekončí, aneb tisíc let spali ve stínu Radobýlu“, věnovaná výzkumu slovanského pohřebiště z 10.-11. století v Mlékojedech, okr. Litoměřice, s unikátními nálezy a velmi zajímavým antropologickým materiálem. Veřejností byla po celou dobu instalace hojně navštěvována.

III. Hodnocení další a jiné činnosti

Podle své zřizovací listiny ÚAPPSZČ žádnou další či jinou činnost nemá.

IV. Informace o vedení účetnictví

Účetnictví Ústavu je vedeno externě účetní a poradenskou firmou Alfin, s. r. o., se kterou se spolupráce v minulých letech osvědčila.

V. Finanční informace

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj, jsou obsaženy v roční účetní uzávěrce včetně přílohy a v příložené auditorské zprávě (Příloha).

Oproti roku 2018, kdy jsme zaznamenali v hospodaření ztrátu, se v roce 2019 hospodařilo s kladným hospodářským výsledkem.

Od rozvahového dne do období zpracování této výroční zprávy nenastaly žádné významné skutečnosti, které by měnily situaci veřejné výzkumné instituce zachycenou v roční účetní závěrce za rok 2019.

Vývoj vybraných finančních ukazatelů mezi lety 2016-2019:	v celých tisících Kč			
	2016	2017	2018	2019
Vlastní zdroje	8 341	8 788	6 769	12 358
Cizí zdroje	3 910	2 633	4 297	3 501
z toho krátkodobé závazky	1 243	1 546	2 063	2 891
z toho bankovní úvěry	2 124	1 024	2 224	425
Dlouhodobý majetek	6 809	6 730	6 276	6 237
Krátkodobý majetek	5 442	4 691	4 790	9 625
z toho krátkodobé pohledávky	3 512	3 320	3 782	4 700
z toho krátkodobý finanční majetek	999	327	38	3 567
Tržby za vlastní výkony a za zboží	6 763	7 244	9 351	26 615
Spotřebované nákupy a nakoupené služby	3 918	3 752	6 266	11 648
Osobní náklady	9 973	11 046	13 031	14 896
Výsledek hospodaření po zdanění	440	431	-954	5 542
Průměrný přep. stav zaměstnanců	27	28	25	26
Provozní dotace	8 198	8 681	8 868	7 184

Instituce nemá žádnou organizační jednotku v zahraničí.

VI. Předpokládaný vývoj činnosti ÚAPPSZČ, v. v. i.

V roce 2020 a nejbližších dalších letech nepředpokládá ÚAPPSZČ hlubší změny v zaměření a způsobech naplňování svých odborných úkolů, které vyplývají ze struktury instituce. Podle současné představy by se počet pracovníků ÚAPPSZČ v nejbližších letech neměl pronikavě měnit. Výraznou změnou ve financování byl pouze přechod na institucionální financování výzkumu od roku 2010.

Na rok 2020 jsou prozatím (duben 2020) uzavřeny smlouvy či přijaty objednávky na vlastní záchrannou archeologickou činnost v takové výši, že kryjí schválený rozpočet na rok 2020 z více než 50%.

Dále bude vedení ÚAPPSZČ průběžně hodnotit efektivitu archeologické práce a průběžně ji přizpůsobovat požadavkům jak vlastního výzkumu, tak i možným legislativním změnám.

VII. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje

Hlavní činností ÚAPPSZČ je vědecký výzkum (terénní i teoretický) v oblasti archeologie a návazných oborů; zpracování a šíření vědeckých informací v daných oborech; působení v rámci dílčích segmentů archeologické památkové péče a pedagogická činnost. Vědecký výzkum ÚAPPSZČ se zabývá obdobím pravěku až středověku, příp. novověku. Svou činností ÚAPPSZČ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů, od terénního výzkumu přes analýzu artefaktů a ekofaktů až po zobecňující modely minulých společností.

Terénní výzkum ÚAPPSZČ provádí zpravidla na území Ústeckého kraje, podle potřeby však stávající dohoda o podmínkách provádění archeologického výzkumu umožňuje působení i na území Karlovarského kraje. V terénním výzkumu uplatňuje jak metody archeologického odkryvu, tak nedestruktivní postupy (např. letecké snímkování, povrchový průzkum). Pro výzkum pramenů v terénu i mimo terénní kontext disponuje ÚAPPSZČ dostatečným technickým i personálním vybavením.

VIII. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí v ÚAPPSZČ (např. při práci s chemikáliemi v laboratořích nebo při vlastních terénních výzkumech) je samozřejmostí a nedošlo k žádným pochybením. Stav terénních výzkumů z hlediska ochrany životního prostředí je pochopitelně pravidelně kontrolován námi i stavebníky.

IX. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

V roce 2007 byl v ÚAPPSZČ zpracován a přijat Vnitřní mzdový předpis, Pravidla pro nakládání s fondy instituce. Tyto předpisy upravují pracovně právní vztahy v ÚAPPSZČ, jsou dostupné na vnitřní počítačové síti a zaměstnanci jsou tak informováni o každé případné změně.

Příloha č. 1: Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na léta 2015 – 2019

Příloha č. 2: Zpráva nezávislého auditora 2019

Koncepce odborné činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na roky 2015 až 2019

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejná výzkumná instituce, zajišťuje již šedesát let výkon archeologické památkové péče v severních Čechách. Jeho hlavním úkolem je záchrana a ochrana archeologického kulturního dědictví na území Ústeckého kraje. Realizace tohoto státního zájmu se řídí platnou legislativou, zejména Zákonem o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších změn a Úmluvou o ochraně archeologického dědictví vydanou Radou Evropy (č. 143/1992, tzv. Maltská konvence). Podrobnosti terénní činnosti ústavu jsou definovány smlouvou mezi ústavem a Akademií věd ČR.

Struktura činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i.

- odborný servis pro státní správu a stavebníky (vydávání odborných stanovisek),
- správa a digitalizace archivu nálezových zpráv a dalších primárních pramenů,
- podíl na správě a aktivní užívání Internetové databáze terénních archeologických výzkumů (IDAV),
- realizace opatření pro legislativní ochranu území s archeologickými nálezy (statní archeologický seznam),
- podíl na tvorbě Archeologické databáze Čech (databáze všech archeologických nalezišť a výzkumů),
- koordinace výkonu archeologické památkové péče v Ústeckém kraji ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, prostřednictvím Komise pro severočeskou archeologii.
- realizace záchranných archeologických výzkumů nalezišť a nálezů ohrožených stavební či jinou činností. Tato stěžejní činnost organizace představuje vysoce odbornou práci, jejíž součástí je:
 - provádění odborného dozoru staveb, záchrana narušených archeologických objektů a situací, jejich dokumentace a zpracování této dokumentace do podoby trvalého záznamu, dále geodetické zaměření v terénu, aplikace nedestruktivních metod výzkumu, evidence a laboratorní zpracování nálezů, jejich základní konzervaci, odběr a základní vyhodnocení vzorků ekofaktů a vyhotovení závěrečné zprávy o výzkumu pro objednatel (stavebníka), vyhotovení hlášení o archeologické akci do Archeologické databáze Čech, vyhotovení nálezové zprávy a její uložení do archivu ÚAPPSZČ, v. v. i. a archivu Archeologického ústavu AV ČR, archivace primární dokumentace.
- vědecký výzkum financovaný prostřednictvím národních a evropských grantů na rozvoj vědy a výzkumu.
- publikační činnost zahrnující vydávání monografií a sborníků v ediční řadě „Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech“ a „Prameny k dějinám archeologie v severozápadních Čechách“.
- publikace výsledků výzkumu v odborných periodících.
- pravidelná účast odborných pracovníků na tuzemských a mezinárodních konferencích.
- realizace terénních badatelských výzkumů.
- dálkový průzkum země metodou letecké archeologie a leteckého laserového skenování.
- publikace výsledků výzkumu prostřednictvím médií a webových stránek organizace www.uappmost.cz
- realizace samostatných výstavních projektů a spolupráce na výstavách s dalšími kulturními institucemi Ústeckého kraje České republiky a Svobodného státu Sasko.
- popularizace archeologie a archeologických památek formou přednášek pro školní mládež.

Základní úkoly Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. 2015-2019

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. v Mostě dnes zaměstnává 27 pracovníků a vykonává archeologickou památkovou péči pro oblast Ústeckého kraje. Organizace poskytuje podmínky pro záchrannou archeologickou činnost a vědecké bádání 11 archeologům a svou šedesátiletou historií patří mezi nejstarší samostatná archeologická pracoviště v České republice. Cílem organizace je v následujícím období 2015-2019 rozvíjet dosavadní strukturu činnosti (viz. kap. II.) a zaměřit se především na níže uvedenou problematiku.

1. Pokračovat v intenzivních terénních aktivitách na území celého Ústeckého kraje, a to na systematických (badatelských), předstihových a záchranných archeologických výzkumech. Pozornost věnovat mimo jiné výzkumům v ohrožených oblastech, jakými jsou např. Krušné hory, předpolí dolů na Mostecku, Chomutovsku a Teplicku, jádra měst, intravilány obcí, hradní sídla či mnohá jiná dlouhodobě či jednorázově ohrožená naleziště.
2. Pokračovat ve zpracovávání záchranných výzkumů, zejména novějších, jejich prezentace a publikace formou periodika či monografie. Pro tyto potřeby dnes existuje redakční rada ústavu, která pravidelně probírá a hodnotí ediční záměry.
3. Rozvoj použití nedestruktivních postupů v archeologii. Využít a rozvinout získané znalosti a data z oblasti dálkového průzkumu země, tj. letecká archeologie a nověji ALS (letecké skenování krajiny). Nadále vést databázi leteckých snímků nalezišť a lokalit.
4. Archiv nálezových zpráv a hlášení. Pokračovat v jeho vedení, včetně údržby a rozšiřování databáze PIAN (Prostorová identifikace archeologických nalezišť), spolupráce s centrální Archeologickou databází Čech v Archeologickém ústavu AV ČR v Praze.
5. Zapojení do mezinárodních projektů na podporu rozvoje archeologického bádání v jednotlivých obdobích a oblastech. Pořádání konferencí a pracovních setkání k řešení rozličných aktuálních či dlouhodobých otázek z archeologie a příbuzných či pomocných oborů.
6. Publikáční činnost, včetně vydávání ústavního sborníku a monografií.
7. Popularizační činnost, včetně pořádání výstav či spolupráce na jejich pořádání.
8. Publikace novinek a informací na ústavních webových stránkách.

Výzkumné úkoly institucionální podpory Ústeckého kraje 2015-2019

Institucionální podpora poskytovaná veřejné výzkumné instituci Ústeckého kraje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech umožňuje vykonávat na území Ústeckého kraje kvalitní a efektivní archeologickou památkovou péči a ochranu archeologického kulturního dědictví, které je v majetku Ústeckého kraje. Institucionální podpora je zároveň jedinou zárukou koncepčního rozvoje této veřejné výzkumné instituce.

Rada instituce ÚAPPSZČ, v. v. i. složená z odborníků v oblasti archeologické památkové péče, vědy a výzkumu doporučuje zaměřit rozvoj Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. v letech 2015-2019 ve čtyřech základních oblastech, kterými jsou:

1. **Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji.**
2. **Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.**
3. **Ochrana archeologického kulturního dědictví**
4. **Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu**

ad 1. Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie pravěku

Území Ústeckého kraje patřilo v pravěku díky příznivým přírodním podmínkám k nejhustěji osídleným oblastem Čech. V nížinné („zemědělské“) části jsou zastoupeny prakticky všechny archeologické kultury českého pravěku, počínaje starší dobou kamennou (paleolit) a konče (pracovně) dobou stěhování národů v polovině 6. století n. l. České středohoří bylo osídleno sporadicky, vedly však přes ně dálkové obchodní stezky do Saska a z jeho kopců pocházejí jak keramické nálezy a nádoby, tak kamenné, bronzové a železné nástroje i zbraně, interpretované jako tzv. cestovní obětiny a oběti božstvům hor. V Krušných horách byl rýžován cín, od doby halštatské (6. stol. př.n.l.) těžena železná ruda a vedly přes ně obchodní cesty, osídleny však nebyly. Oproti středověku je pravěký vývoj odlišný jistou diskontinuitou, danou vznikem, vývojem a regresem každé archeologické kultury či změnou etnika. S výjimkou starší a střední doby kamenné a doby laténské disponuje ústav specialisty na ostatní kultury či období a na průřezová témata (např. krajinná archeologie, bronzová industrie a metalurgie, antropologie).

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie středověku

Oblast Ústeckého kraje je rozdělena do třech tradičních sídelních oblastí tvořených nížinnou krajinou v povodí Labe, Ohře a Bíliny. Tyto oblasti, kontinuálně osídlené již od pravěku, tvoří pochopitelně i základní osu osídlení středověkého. S postupným průnikem slovanského etnika od 6. stol. na území Čech, kde se později

konstituovalo české knížectví a byly dány základy dnešního moderního státu, byla osídlena i oblast Ústeckého kraje. Nezastupitelnou úlohu v poznání této etapy českých dějin zaujímá právě archeologie. Poznání, založené hlavně na výsledcích výzkumů hradišť a otevřených sídlišť, dokládá mimořádný význam severozápadních Čech pro raně středověký vývoj českého státu. S rozvojem osídlení, které šlo do zlomové etapy v období vrcholného středověku, byla při tzv. vnitřní kolonizaci osídlena další místa regionu a vytvořena poměrně hustá sídelní síť vázaná na centrální přemyslovská hradiště (Litoměřice, Žatec, Bílina, Děčín, Ústí nad Labem). Vrcholný středověk přináší pro širší oblast střední Evropy řadu změn, které se i v námi sledovaném kraji projevují založením královských měst (Litoměřice, Děčín, Ústí nad Labem, Most, Žatec, Louny a Kadaň), celé řady měst poddanských a vesnických sídel. Obrovskou změnu prodělává i krajina jako celek. Stabilní osídlení se díky demografickému a hospodářskému růstu rozšiřuje do vyšších poloh, kde jsou zakládána vesnická sídla v dříve zalesněných území horské krajiny pohraničního hvozdu (Krušné hory, Labské pískovce). Toto období je obecně spjato s dynamickým rozvojem řemesel a technologií. Evropského významu v té době dosahuje produkce stříbra, mědi a cínu z krušnohorských ložisek a produkce skla středověkých sklářských hutích v Krušných a Lužických horách. Tehdy utvářená sídelní struktura, později již jen nemnoho dotvářená vznikem některých venkovských sídel a horních měst v Krušných horách, je v podstatě totožná se současnou. Proto se často v prostředí současných sídel, ale i v horských oblastech setkáváme s cenným archeologickým terénem a památkami, které jsou často ohrožené stavební činností.

Koncepce vědecké a publikační činnosti v oblasti studia pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji 2015-2019

Pramennou základnu pro studium a vědecké bádání odborných pracovníků Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. v oblasti Ústeckého kraje tvoří přibližně z 90% data ze záchranných archeologických výzkumů, zbývající podíl připadá na výsledky nedestruktivních průzkumů archeologických nalezišť a výsledky dálkové průzkumu země formou letecké archeologie a leteckého laserového skenování. Určitou prioritou mezi úkoly výzkumu 2015-2019 musí být tedy vědecké zhodnocení výsledků záchranných archeologických výzkumů a jejich publikace.

- Hlavním úkolem na roky 2015 až 2019 je vědecké zhodnocení a publikování záchranných archeologických výzkumů v trasách velkých liniových staveb, kterými jsou dálnice D8 a plynovod GazeL. Na obou stavbách, které zahrnují plochu zhruba 750 fotbalových hřišť, bylo objeveno a prozkoumáno několik desítek dosud neznámých archeologických nalezišť, jejichž vyhodnocení a publikování je nezbytné pro řešení řady důležitých otázek pravěkých dějin.
- Dalším důležitým zdrojem hmotných pramenů pro výzkum pravěkých dějin jsou výsledky systematických a již desetiletí kontinuálně probíhajících výzkumů v předpolí hnědouhelných dolů Bílina a Tušimice. Tato extrémně ohrožená krajina doslova mizí před očima. Archeologický záznam stop lidské činnosti zde absolutně zaniká, proto je těmto oblastem věnována značná pozornost a jsou zde prováděny systematické výzkumy, které ovšem generují obrovské množství dat, jejichž zpracování je mimořádně náročné a jejich publikace je velmi důležitá.
- Svě zastoupení mezi vědeckými a publikačními úkoly na roky 2015-2019 musí mít i výsledky desítek menších záchranných archeologických výzkumů. Ty jsou důležité pro studium období středověku a jejich publikace přináší nové poznatky o vývoji středověké hmotné kultury, osídlení, řemesel, těžby nerostných surovin a technologií.

ad 2. Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.

Na roky 2015 - 2017 je plánováno pokračování mezinárodního projektu ArchaeoMontan, ve kterém je ÚAPPSZČ, v. v. i. důležitým partnerem. Tento projekt realizovaný v rámci programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 a financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj umožnil odborným pracovníkům instituce zahájit v roce 2012 výzkum dlouho opomíjené problematiky středověkého hornictví v Krušných horách. Aktivní účast v tomto projektu a intenzivní spolupráce se Zemským úřadem pro archeologii v Sasku a dalšími partnery v Sasku a v Čechách má pozitivní vliv na rozvoj odborné činnosti ÚAPPSZČ, v. v. i. Jde především o oblast mezinárodní

spolupráce, výměny zkušeností a zavádění nových metod a technologií archeologického výzkumu a archeologické památkové péče. Zásadním přínosem tohoto projektu je především archeologický výzkum a popularizace Krušných hor, jako jednoho z nejvýznamnějších produkčních center stříbra, mědi a cínu v Evropě. Díky aktivitám projektu ArchaeoMontan je výzkum a význam archeologických památek středověkého hornictví v Krušných horách prezentován na řadě odborných mezinárodních konferencí a prostřednictvím médií se s výsledky projektu seznamuje i široká veřejnost. Účast ÚAPPSZČ, v. v. i. v projektu ArchaeoMontan a jeho pokračování v novém dotačním období je prioritním cílem organizace.

ÚAPPSZČ, v. v. i. bude i v následujícím období 2015-2019 spolupracovat s univerzitou v polském Řešově (Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego) na dlouhodobém výzkumu a zpracování ohroženého a mimořádně významného pohřebiště z doby římské na katastru obce Nezabylice (okr. Chomutov). Tradičně dobré a plodné vztahy pojí mostecké pracoviště s Archeologickým ústavom Slovenské akademie vied v Nitře, které chceme nadále rozvíjet.

ad 3. Ochrana archeologického kulturního dědictví

V následujících letech bude aktuálním a velmi potřebným úkolem v oblasti archeologické památkové péče především ochrana archeologických technických památek středověkého hornictví v Krušných horách. Jedním z důležitých výsledků projektu ArchaeoMontan je objev a výzkum celé řady unikátních archeologických nalezišť, která jsou tvořena movitými i nemovitými pozůstatky středověké těžby a zpracování rud. Tyto technické objekty, jako jsou těžební jámy, šachty, štoly, vodní nádrže a náhony, se nachází většinou v lesních komplexech. Vzhledem ke skutečnosti, že velká část krušnohorských lesů spěje do mýtného věku jsou tyto objekty potencionálně ohroženy především nešetrnou těžbou a výsadbou lesa. Z těchto důvodů bude v první řadě iniciována intenzivnější spolupráce s majiteli lesů a následným krokem bude i snaha o vyhlášení památkové ochrany vybraných a cenných archeologických lokalit. V současné době ÚAPPSZČ, v. v. i. disponuje i velmi efektivním nástrojem pro dokumentaci a následnou památkovou péči archeologických objektů a nalezišť dochovaných v reliéfu krajiny střední části Krušných hor, kterým je digitální model terénu. Tento model, který je odvozen z výsledků dálkového průzkumu země na základě leteckého laserového skenování (Airborne laser scanning) pořídila organizace z prostředků EU v rámci projektu ArchaeoMontan. Výše uvedené úkoly budou dalším a logickým doplňkem úsilí Ústeckého kraje o zápis Krušných hor jako středoevropské montánní krajiny na seznam světového dědictví **UNESCO**.

ad 4. Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu

Ze záchranných archeologických výzkumů je každý rok získáváno velké množství pramenů hmotné povahy, které jsou po dobu technického zpracování ve správě ústavu a po jejím skončení jsou obvykle ukládány v muzeích. Největší část (cca 90 % podle povahy výzkumu i více) tvoří keramika. Náš ústav se již v minulosti zaměřil právě na zpracování keramických nálezů, jejich evidenci a systémy ukládání. Během jednoho roku je u nás zpracováno průměrně 150-200 typizovaných beden (40 x 60 x 32 cm) keramického materiálu, tedy několik set tisíc keramických zlomků a částí. V právě probíhajícím období byla například pořízena z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje technická tiskárna pro popis keramických zlomků, jediné podobné zařízení v archeologickém pracovišti v republice. Díky ní se podařilo výrazně zvýšit efektivitu a rychlost zpracování většiny výzkumů.

V dalších letech se chceme zaměřit na další možnosti zefektivnění zpracování, lepší evidence a úspornějšího trvalého uložení keramických nálezů. V úvahu, ale v závislosti na překotný vývoj v této oblasti se zohledněním aktuálního stavu, připadají například využití QR kódů pro popisy a evidenci keramických celků či například vakuování střepevého materiálu, paletování souborů v plastových přeprávkách atd. Další problematikou je používání moderních lepidel pro scelování zlomků a částí nádob. V naší oblasti je zpracování velkých keramických souborů obecně na velmi nízké úrovni, to ve svém důsledku může vést k úplnému znehodnocení a ztrátě hodnoty jedněch z nejdůležitějších archeologických pramenů v majetku kraje či státu. Pro inspiraci a zkušenosti se tedy musíme obracet do zahraničí, v úvahu připadá převzetí a přizpůsobení některých poznatků z Německa a Polska. Cílem této části záměru na roky 2015–2019 je dokončení a dovybavení stávajícího pracoviště pro zpracování velkého množství keramického materiálu, s přebytkem kapacity, který budeme

schopni nabídnout jiným institucím z území Ústeckého kraje. Jednotlivé kroky a pořizování technického vybavení je závislé na vývoji v oboru logistiky a skladování a bude upřesňováno v návrzích hlavních úkolů pro jednotlivé roky, obdobně jako u jiných priorit odborného vývoje ústavu.

Opatření a kontrola plnění výzkumných úkolů institucionální podpory

Výzkumná činnost realizovaná z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje podléhá schvalovacímu procesu Rady instituce Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., která v předstihu schvaluje detailní roční plány výzkumu. Kontrolní činnost zajišťuje pravidelně Dozorčí rada instituce. Kontrolní činnost plnění koncepce výzkumu zajišťuje pravidelně Krajský úřad Ústeckého kraje prostřednictvím pracovníků Odboru kultury a památkové péče. Rada Ústeckého kraje schvaluje závěrečnou zprávu o činnosti dle schválené koncepce a na základě schválení dochází k uvolnění prostředků na další roční období.